

R. Overeem: De reisovereenkomst

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1977). R. Overeem: De reisovereenkomst: Interventie. *American Political Science Review*, 24, 8-10.

Document status and date:

Published: 01/01/1977

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Beide preadviezen heb ik geboeid gelezen en ik wil de preadviseurs gaarne een groot compliment maken. Ik hoop, dat alle interveniënten dat vandaag zullen doen.

Het preadvies van de heer Hondius heb ik vòòr dat van de heer Overeem gelezen, en eigenlijk zou het logischer zijn geweest de behandeling van het preadvies over konsumentenrecht eerst ter bespreking te stellen, en daarna dat over de reisovereenkomst, temeer waar beide preadviseurs er vanuit gaan, dat het onderwerp van Overeem een onderdeel van het konsumentenrecht vormt. Toen ik mij had verdiept in het konsumentenrecht kreeg ik hoe langer hoe meer de overtuiging — ik hoop daar vanmiddag nog op terug te komen — dat wettelijke bescherming van de konsument vooral in het procesrechtelijke vlak gezocht zal moeten worden. De heer Overeem heeft mij er echter van kunnen overtuigen in zijn preadvies, dat wat de reisovereenkomst betreft een materiële wettelijke regeling dringend gewenst is, in de eerste plaats omdat er twijfel bestaat hoe die overeenkomst gekwalificeerd moet worden, als een bemiddelingsovereenkomst of als een organisatie-overeenkomst. Het Ontwerp Boek 8 (voorzover al die reisovereenkomst daar thuishoort in plaats van in Boek 7) geeft te weinig, want laat teveel over aan de particuliere wetgever, zonder onderscheid te maken tussen de organisatie-overeenkomst en de bemiddelingsovereenkomst. Het is zeer belangrijk dat de heer Overeem dit heeft signaleerd, temeer nu de vaste kamercommissie van Justitie, uit onmacht tegenover de uiterst bekwame en gespecialiseerde ontwerper van Boek 8, haar bevoegdheden heeft prijsgegeven, en geen opmerkingen heeft gemaakt over het herziene ontwerp.

Ik heb tenslotte een vraag aan de preadviseur: Op p. 86 van zijn preadvies kiest hij primair voor het Duitse ontwerp van een wet inzake de reisorganisatie-overeenkomst, en subsidiair voor een rechterlijke controle op standaardvoorwaarden. Waarom preferiert hij niet het Brusselse ontwerp-verdrag inzake de reisovereenkomst? Ik weet dat de Nederlandse delegatie sterk gekant was tegen dit ontwerp, ook dat er bezwaar tegen art. 15 van dat ontwerp opgeworpen kan worden, maar het is een gereed liggend ontwerp-verdrag met uniform internationaal recht, dat alleen uit dat oogpunt al een zekere voorkeur zou verdienen boven nationale ontwerp-regelingen.

Mr. Gerard-René de Groot

In de eerste plaats wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om de beide preadviseurs met hun preadviezen geluk te wensen. Ik verzeker U, dat ik Uw werk met grote belangstelling, met genoegen en vrijwel telkens met grote instemming heb gelezen.

Naar aanleiding van het doorlezen van het preadvies van de heer Overeem zijn bij mij enkele vragen en gedachten opgekomen. Ik ben zo vrij een paar daarvan aan U voor te leggen.

Ik was blij te zien, dat U bij de beschrijving van het Westduitse recht inzake reisovereenkomsten aandacht besteedt aan de recente beslissing van het Bundesgerichtshof over een mislukte vakantie aan de Zwarte Zee. U schrijft daar over op p. 33 van Uw preadvies. Het Bundesgerichtshof besliste, dat — als door wanprestatie van de reisorganisator vakantiedagen vrijwel compleet „verprutst” zijn, schadevergoeding kan worden geëist o.g.v. geleden *materiële* schade (vermogensschade) wegens „nutzlos aufgewendete Urlaubszeit”. Het Bundesgerichtshof stelt, dat vakantiedagen zijn vercommercialiseerd. Het hebben van vakantiedagen is op geld waardeerbaar. Vakantie moet worden verdiend. Als wanprestatie van de reisorganisator bewerkstelligt, dat de vakantiedagen niet meer als dusdanig kunnen worden beschouwd, dient deze reisorganisator de geleden vermogensschade te vergoeden.

U hebt dit alles in Uw preadvies signaleerd, maar bent er tot mijn spijt niet op ingegaan, wat U van deze constructie van het Bundesgerichtshof vindt.

De eerste vraag, die ik aan U wil voorleggen, is derhalve de volgende: Zou het niet verstandig zijn om ook naar Nederlands recht het compleet „verprutst” zijn van vakantiedagen als vermogensschade te beschouwen?

Het antwoord op deze vraag kan m.i. derhalve van belang zijn, omdat we voor Nederland — evenals voor West-Duitsland — kunnen vaststellen, dat rechters (en ook arbiters) zuinig zijn met het toekennen van schadevergoeding wegens geleden immaterieel nadeel, terwijl vergoeding voor door wanprestatie geleden vermogensschade in beginsel geheel wordt toegewezen.

Ik kom tot mijn tweede opmerking:

Uit opmerkingen op p. 35, 51 en 56 van Uw preadvies heb ik opgemaakt, dat U er toe neigt te bepleiten, dat een adspirant-reiziger de reiskosten niet vóór de reis, althans niet vóór verstrekking van de reisbescheiden dient te betalen. Doordat reisbureaux eisen, dat vooruit wordt betaald, wordt de reiziger immers de exceptio non adimpleti contractus ontnomen. U vindt dit voor de adspirant-reiziger onplezierig.

Daar staat evenwel het volgende tegenover.

Als niet vooruit zou moeten worden betaald, zou het reisbureau het risico van insolventie van — of meer in het algemeen van wanbetaling door — de reiziger dragen. In dat geval zouden reisbureaux dat risico ongetwijfeld — en m.i. ook terecht — doorberekenen in de prijzen van de reizen. En dat zou evengoed onplezierig voor de adspirant-reiziger zijn.

Het is dus een kwestie van afwegen: de exceptio non adimpleti contractus tegen goedkopere reizen! Wat heeft men liever. Ik zou voor de goedkopere reizen willen kiezen, temeer daar in de regel de kans niet groot is dat reisorganisators insolvent worden en een teleurgestelde reiziger derhalve via rechter of geschillencommissie ten onrechte betaald geld terug kan krijgen.

Mijn vraag aan U als preadviseur is, welke keuze U in dit geval doet!

Ik heb zoëven het woord „Geschillencommissie” laten vallen. Op p. 61 e.v. gaat U in op uitspraken van die Commissie. Op p. 71 (derde alinea) schrijft U, dat volgens U de commissie over het algemeen de reisovereenkomst splitst naar de kosten van vervoer en die van verblijf. Als het hotel in het vakantieland slecht was, wordt een gedeelte van de *verblijfkosten* gerestitueerd. Op de vervoerkosten wordt niet gekort. Ik vraag me af, hoever men met een dergelijke splitsing mag gaan.

Stel, ik wil vakantie houden op Rhodos. Daar aangekomen blijkt geen hotel te zijn gereserveerd, terwijl ik niet ergens anders kan worden ondergebracht. In arren moede vlieg ik weer terug naar Schiphol. Geen redelijk denkend mens zal in een dergelijk geval vervoersovereenkomst en verblijfovereenkomst splitsen. Maar waar ligt de grens?

Ik vraag me daarom af, of het niet verstandig zou zijn om wettelijk te regelen, hoever men met de splitsing reisovereenkomst-verblijfovereenkomst wel mag gaan.

Bij het lezen van het preadvies heb ik verder nog enkele kleinere aantekeningen gemaakt. Het lijkt me niet efficiënt om die hier voor te dragen. Daarvoor zijn ze niet belangrijk genoeg. Ik heb een lijstje van die opmerkingen gemaakt en dat stel ik U graag ter beschikking.

Op twee punten wil ik echter nog wijzen:

Op p. 26, noot 91, noemt U het *Gesetz zur Regelung des Rechts der Allgemeinen Geschäftsbedingungen* van 24 juni 1976.

Juist omdat er in Nederland nogal veel belangstelling voor die wet bestaat, is het dunkt me, gerechtvaardigd op te merken, dat op 24 juni weliswaar de Bundestag de genoemde wet heeft aanvaard. De Bundesrat had echter kritiek op het wetsontwerp.

Op 16 juli van dit jaar is daarom besloten het wetsontwerp niet aan te nemen, maar het naar de Vermittlungsausschusz van Bundestag en Bundesrat te sturen (de procedure van § 77 Grundgesetz). Pas begin december is het wetsontwerp in gewijzigde vorm wet geworden. (BGBl I, S. 3317)

De heer Haak, die zoëven op deze plaats stond, heeft er op gewezen, dat de opstelling van katheders en banken in deze zaal doet denken aan een preekstoel, compleet met banken voor kerkeradsliden, ouderlingen en kerkvolk. Ik wil daarom de gelegenheid niet voorbij laten gaan om tenslotte een theologische opmerking te maken, en wel naar aanleiding van het preadvies.

Op p. 3 en 4 beschrijft U de geschiedenis van het reizen. In de eerste alinea op p. 4 gaat U kort in op „toeristisch” reizen in de middeleeuwen. De pelgrimages nemen daarbij een belangrijke plaats in. Allereerst reisde men — zo zet U uiteen — naar de heilige plaatsen in eigen land, dan naar Rome, Lourdes, Compostella en naar het heilige land. Welnu, ik geloof, dat we de mensen, die in de middeleeuwen een pelgrimage naar Lourdes maakten, een compliment moeten maken. Zij moeten een theologisch sterk vooruitziende blik hebben gehad. De verschijningen van Maria, die het kleine dorpje Lourdes tot een zo populair bedevaartsoord maakten, hadden immers pas in 1858 plaats, terwijl pas sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw grote pelgrimages naar deze plaats worden georganiseerd.

Met deze — uiteraard niet juridische — opmerking wil ik mijn interventie sluiten.